

Док сводимо биланс за 2008. треба да имамо на уму да неки европски економисти предвиђају да ће 2009. бити „најтежа у последњих пола века”. Можда ћемо убрзо мислити да ова година и није била сасвим лоша – баш као што нам је 1992. била оличење благостања у односу на 1993.

У политичком домену, апсолутни добитник ове године је Борис Тадић. Он је не само победио, већ и неутралисао обојицу главних противника, Николића и Коштуницу. Савладао их је „на гостујућем терену”, у амбијенту који је више одговарао његовим супарницима. Тадић је са проевропском причом победио у години сецесије Косова и упркос чињеници да су подршку сецесији дали готово сви наши евроатлантски пријатељи. Тадићева формула „и ЕУ, и Косово” показала се као успешна. Она је била мост за бираче који су очајно желели европске плате, али су се осећали лоше при помисли да улаз у клуб богатих треба да плате породичном иконом. Тадићева пристојност и разборитост олакшала су такав избор. Њега је још више олакшало уверење да Тадић има доњу границу патриотизма коју чини потпис на признању „Републике Косово”.

Тај потпис у наредној, 2009. години неће бити тражен. Али оно што нас стално подсећа на опасност да нам на крају ипак могу затражити породичну икону јесте ад хок проширивање листе европских услова. Тако нам је недавно Јелко Кацин, извештач ЕП за Србију, поручио да ће „гласање о Статуту Војводине бити прави тест европског карактера Србије”. Тадић ће, уколико у 2009. дозволи да се усвоји Статут у његовој садашњој, контроверзној форми, бити засут оптужбама да он Косово брани на речима, а Војводину даје на делима. Такође, ако званичници ЕУ наставе да тако силовито „аутономизују” и „децентрализују” Србију, као што то ради Кацин, Тадићеви бирачи би могли да помисле да ће се од Србије сутра као улазница захтевати не само породична икона, већ и породични аутомобил, или дневна и спаваћа соба. То може да води рађању гнева не само према Кацину и осталој бриселској бирократији, већ и према самом Тадићу. Онда изборна победа из 2008. лако може да склизне у изборни пораз из 2009. или 2010.

Тадићу је ово у тој мери била успешна година, да је он завршава са наизглед више моћи него што ју је ико имао у Србији од 1991. И Милошевић и Коштуница имали су против себе знатно јачу опозицију, као што су против себе имали и далеко више спољних противника. Милошевић се од опозиционих демонстраната морао бранити тенковима

1991, опозиција му је изнудила ванредне изборе 1992. и 1993, а управу над градовима преотела му је 1997, интелигенција му је окренула леђа већ 1992, од када му раде о глави и САД и ЕУ, а опозиционих новина, радио-станица, па и локалних телевизија, који су галамили против њега, било је на стотине. Коштуница пак већ од 2001. има против себе и медије и Запад, а од 2002. и јаку Демократску странку, као стожера тзв. еврореформских снага. Када је био председник против себе је имао премијера, а када је постао премијер против себе је добио председника. Градове (и Војводину) никада није контролисао, а културна елита из „круга двојке” већ од 2001. снобовски га је избегавала. Тадић, међутим, у овом тренутку, као да има све: и председника и премијера, и медије и културну елиту, и градове и Војводину, и ЕУ и САД, па чак и Русију. Наравно, реално говорећи, Тадићева моћ је нешто мања него Милошевићева. Наиме, у раздобљу 1990–2000. српски председник ипак није био принуђен да своју власт дели са америчким и британским амбасадором. Али пошто је то сада наша политичка константа (и вероватно ће још дуго остати), Тадић је, ове 2008. године, постигао максимум моћи коју један српски политичар може да има.

Али потпуна власт даје и потпуну одговорност. Чиновничко готованство, системска корупција и разне паразит странке толеришу се само док бирачи имају посао, стан и кола (макар и на кредит). Но, када бирачи почну да губе посао и више не могу да отплаћују кредите, одмах се сете корупције и странака крвопија. И пожелеле некога да позову на одговорност. То је најпре онај са највише власти. Што дубља буде рецесија 2009, то ће Тадић бити под већим притиском да прочисти политичко-управну номенклатуру. Како та номенклатура, међутим, почива на компликованој међустраничној увезаности, озбиљно чишћење номенклатуре може угрозити крхку коалицију и довести до нових избора. А нови избори донеће ризик да се изгуби бар део моћи којом се сада располаже.

Тако и Тадић и сви ми имамо нешто заједничко: ова 2008. биће нам ипак боља него 2009. Једино је непознаница – колико боља? На парадоксалан начин, то ће у оба случаја да зависи од других. Када смо ми у питању, од наших послодаваца и банкара. Када је у питању Тадић, од величине рецесионог таласа који нам долази са Запада. Пошто смо сви у истом чамцу, и Тадић и ми ћемо се молити да се, у 2009, тај чамац не преврне. Али ма колико велики био надолазећи талас, ипак само од вештине капетана зависиће хоћемо ли пут да наставимо пливајући. Уме ли овај капетан да нас сачува од тога?